Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.

Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXX | Cena listu je $6.00 | Entered as second-class matter January 14, 1908, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | CHICAGO, ILL., PETEK, 23. JULIJA (JULY 23), 1937. | Subscription $6.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 143

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Velika cerkvena vojna v Jugoslaviji

Na stotine aretiranih pri demonstracijah v Belgradu in drugih srbskih mestih. Zvonovi pravoslavnih cerkva pojejo ves dan v znak protesta proti vladi, ki forsira konkordat s katoliško cerkvijo

Belgrad, Jugoslavija, 22. jul. — Več sto oseb je bilo aretiranih včeraj pri novih demonstracijah pravoslavcev proti Stojadinovičevi vladi, katera vztraja, da mora skupščina ratificirati konkordat z Vatikanom.

Patrolje žandarjev so pomnožene v glavnih ulicah Belgrada. Ponoči je okrog 200 dijakov prijetih med demonstracije, a so bili takoj razpršeni. Velika množica ljudstva, ki se je včeraj popoldne zbrala pred ortodoksno katedralo v Belgradu, je bila tudi razpršena.

Devet srbskih poslancev je izstopilo iz vladne stranke, radikalne zajednice, v znak protesta proti nameravani ratifikaciji konkordata. Srbska pravoslavna cerkev mobilizira vse svoje sile, da porazi konkordat, ki po mnenju voditeljev pravoslavnih daje katoliški cerkvi v Jugoslaviji preveč moči v šolah in politiki.

Zvonovi srbskih pravoslavnih cerkva so včeraj ves dan zvonili, ko so člani vlade in parlamenta razpravljali na tajnih konferencah. Opozicija proti konkordatu narašča.

V Belgrad prihajajo vesti o demonstracijah v drugih srbskih mestih proti ratifikaciji konkordata.

Vojni veteran proslavi svojo 'smrt'

Prepričati ne more avtoritet, da še živi

Cleveland, O., 22. jul. — Vojni veteran Harold E. Crawford je končno opustil poskuse, da prepriča vlado, da še živi, zato je sklenil, da prihodnjo soboto ob dveh popoldne proslavi svojo uradno "smrt" v svetovni vojni ob isti uri na 24. julija l. 1918.

Kot dokaz, da je vlada uverjena, da je on že v grobu, ima Crawford dokument s podpisom generalnega adjutanta J. S. Mooneyja, v katerem je rečeno, "da je častno umrl v službi svoje domovine 24. julija l. 1918." Nadaljnji dokaz njegove "smrti" je bronasta plošča v Rockefellerjevem parku, na kateri je vrezano Crawfordovo ime.

Crawford je dobil kroglo v pljuča, ko je nesel neko poročilo skozi ogenj v teku bitke na fronti in je tako prišel na uradno listo padlih vojakov.

Nacijsko letalo padlo; 3 ubiti, 19 ranjenih

Kopenhagen, Danska, 22. jul. — Nemško vojaško letalo je včeraj padlo na množico nemških vojakov, ki so bili na manevrih pri Flensburgu v severnozapadni Nemčiji. Pilot se je ubil in ubita sta bila Neki Danec in njegova žena, ki sta se peljala na motociklju, 19 nemških vojakov je pa bilo bolj ali manj ranjenih.

5000 oljnih delavcev spet v stavki v Mehiki

Mexico City, 22. jul. — V Tampicu in dveh drugih mestih v Mehiki je včeraj ponovno zastavkalo 5000 delavcev pri petrolejskih refinerijah v znak protesta proti oljni družbi, ki je prekršila pogodbo.

Domače vesti

Diskuzija o jeklarski stavki

Chicago. — Danes (petek) zvečer bo na redni seji kluba št. 1 JSZ diskuzija o jeklarski stavki. Navzoča bosta tudi Steve Malnarič in Josip Kosič iz South Chicaga, ki bosta poročala o tamkajšnjih burnih dogodkih iz zadnjih tednov. Seja se vrši v Slovenskem delavskem centru.

Tavčarjeva spet v zaporu

Chicago. — Kakor doznavamo iz Los Angelesa, Cal., je bila Frances Tavčar pred kratkim privedena tja iz New Yorka in obsojena v zapor od enega do desetih let zaradi ničvrednega čeka v večji vsoti, ki ga je zmenjala pred tremi leti v tamkajšnji banki. Če se bo v zaporu dobro obnašala, bo lahko na prostem po enem letu.

Smrtna nesreča v rovu

Herminie, Pa.—Dne 13. t. m. je bil pri delu pod zemljo od električnega toka ubit rojak Luka Pivk, član JSKJ.

Vandranje po Alaski

Chicago. — Frank Klopčič, bivši gl. odbornik SNPJ, se je javil z razglednico uredništvu Prosvete iz Alaske, "dežele polnočnega solnca", kakor piše. Nahaja se v bližini znamenitega snežnika Mt. McKinleyja.

Američani postavili šest bolnišnic v Španiji

New York. — V zadnjih šestih mesecih je Medikalni biroj za pomoč španski demokraciji postavil v Španiji šest vojaških bolnišnic in poslal tja 99 zdravnikov in strežnic. Glavni stan ima na 381 Fourth Ave., New York City.

Policijski šef v Ohiu obtožuje družbo

Republic Steel izzvala pokolj v Massillonu

Washington, D. C., 22. jul. — Stanley W. Switter, policijski šef v Massillonu, O., je včeraj pri zaslišanju pred federalnim delavskim odborom izjavil, da je korporacija Republic Steel odgovorna za krvave izgrede dne 11. julija, pri katerih sta bila dva stavkarja ubita.

Switter, ki je bil prva priča v tej zadevi, je povedal, da ima pod seboj 18 policajev, toda korporacija Republic Steel je takoj ob izbruhu stavke začela pritiskati nanj, naj pomnoži svoje moštvo. Isto je delala "Liga zakona in reda" v Massillonu, katera je sestavljena večinoma iz podjetnikov. Sprva je Switter najel 10 mož, toda nevtralnih, kar pa korporaciji in omenjeni Ligi ni bilo po volji. Obe sta zahtevali — in tej zahtevi se je pridružil tudi general William Marlin, poveljnik ohijske narodne garde (milice) — da mora Switter najeti može, ki so v službi Republic Steel. Udal se je šele 7. julija. Ob času izgredov dne 11. julija ga ni bilo doma; odšel je na deželo, da se prvič malo odpočije izza stavke, ki je izbruhnila 26. maja. Njegovo odsotnost je pa Republic Steel izrabila in provocirala krvavo bitko s stavkarji.

Ta izjava policijskega šefa Switterja je delovala kakor curek mrzle vode na prisotne zastopnike korporacije Republic Steel.

Franco zahteva pomoč Italije, Nemčije

Mussolini pripravljen dati še 10 divizij vojakov

Paris, 22. jul. — Francoski tisk poroča, da je Mussolini zadnje dni informiral Hitlerja, da Francisco Franco potrebuje še 15 divizij vojaštva za "popolno zmago" in okupacijo vse Španije. On, Mussolini, je pripravljen poslati nadaljnjih deset divizij, ako Hitler pošlje pet divizij.

Istočasno je Mussolini predlagal Hitlerju, naj Nemčija izkoriščа španske železne rudnike in druga naturna bogastva, ki so že in še pridejo pod Francovo kontrolo v severni Španiji, Italija bo pa izkoriščala rudnike bakra, svinca in živega srebra ter premogovnike v južni Španiji.

Hitler je baje odgovoril, da bo počakal, kaj misli Anglija doseči s svojo najnovejši "neintervenčno" skemo.

Druga vest v pariških listih se glasi, da je general Franko poveril vrhovno vodstvo vsega bojnega letalstva italijanskemu generalu Mariju Bernasconiju in da se je pomiril s španskim klerikalnim voditeljem Gilom Robiesom, kateremu je obljubil važno mesto v svoji bodoči vladi.

Madrid, 22. jul. — V zadnjih 24 urah trajajo besni boji za posest strategičnega hriba št. 660 v bližini Villaneuve de la Canade, kakih 15 milj zapadno od Madrida. Ta hrib so sprva okupirale vladne čete, toda fašisti so za ceno 10,000 ubitih mož iztrgali hrib včeraj in zdaj ga lojalisti naskakujejo; sinoči so že bili vrh hriba, a so se umaknili in danes se nadaljujejo novi napadi. Vse ostale, nanovo pridobljene vladne postojanke so še čvrsto v rokah vladnih čet.

V zadnjih sedmih dneh so fašisti dobili ogromna pojačanja z juga in severa Španije. Z juga je prišlo več tisoč svežih Italijanov, ki so se zadnji teden izkrcali s parnikov v Cadizu. To je dalo Francu nov zamah, da zdaj vodi srdite protinapade v vseh sektorjih madridske fronte.

Sen. Barkley nasledil Robinsona v senatu

Washington, D. C., 22. jul.— Senator Allen W. Barkley iz Kentuckyja je bil včeraj izvoljen z enim glasom večine na zboru demokratskih senatorjev za voditelja demokratske večine v senatu namesto umrlega Jos. T. Robinsona, ki je zadnji teden naglo podlegel srčni hibi. Barkley je takoj naznanil, da predloži nov kompromisni načrt reforme vrhovnega sodišča.

Volitve o reprezentaciji pri kolektivnih pogajanjih

New York.—Deset tisoč delavcev, ki so uposleni pri Brooklyn-Manhattan Transit Co., bo pri volitvah odločilo, kdo naj jih reprezentira pri kolektivnih pogajanjih—unija CIO ali Independent Traction Workers Assn., kompanijska unija. Volitve se bodo vršile pod nadzorstvom federalnega delavskega razsodišča. Unija CIO napoveduje, da bo zmagala z veliko večino.

Unije protestirajo proti odslovitvam

Seattle, Wash. — Tukajšnje unije odločno protestirajo proti odslovitvam relifnih delavcev, katere je odredila državna uprava WPA. Protest so podprli župan Dore in vsi člani mestnega sveta.

ŽRTVE RAZGALILE FORDOV TEROR NAD DELAVCI

Nad 80 prič nastopilo pred delavskim odborom

VEČ TRAJNO POHABLJENIH

Detroit. — (FP) — Nad 80 prič, večinoma bivši Fordovi delavci, je pred zveznim delavskim razsodiščem še orisalo Fordov terorizem, vohunstvo, brutalnost in strahovlado, katero izvajajo njegovi bossi nad delavci, odnosno proti uniji. Senzacionalna preiskava se še nadaljuje.

Zastopniki razsodišča so končali prvi del preiskave, ki se nanaša na strahovit napad na unijske organizatorje pred Fordovo tovarno dne 26. maja, ko so nameravali deliti unijske letake delavcem. Dr. Eugene Shafarman je izpovedal, da bodo vsaj tri žrtve tega brutalnega napada Fordovih pobojnikov trajno pohabljene.

Bill Merriweather leži še vedno povit v mavcu v bolnišnici. Ima zlomljen hrbet, "kar mu bo še leta povzročalo tako velike bolečine, da ne bo zmožen za delo," po izjavi zdravnika Shafarmana. Tony Marinovich, ki je dobil prebito lobanjo, pretres in vnetje možganov, najbrž ne bo nikdar več delal in tudi je možnost, da bo postal žrtev božjasti kot posledica udarcev in brc. Ralph Dunham bo tudi najbrž trajno občutil posledice radi pretresa možganov. Na svedoškem stolu so mu živci popolnoma odpovedali in se je zgrudil na tla.

Druga faza preiskave se tiče Fordove strahovlade pri delu. Pred razsodiščem je že nastopila dolga vrsta bivših Fordovih delavcev, ki so pripovedovali, kako in zakaj so bili odslovljeni.

Fred Nygard, operator dvigala (crane), se je nekoč spozabil, da ima v kapi unijske pristopne karte. Ko se je odkril, da si obriše potno čelo, so mu iz kape padle karte. Delovodja je eno opazil in Nygard je bil takoj na cesti.

Joe Sable ni bil član avtne unije, je pa igral žogomet z unijskim teamom. Neki dan je opazil, da žogomet opazujeta tudi dva Fordova tajna policaja. "Spoznal bi ju lahko eno milijo daleč radi bučastih ušes," je dejal Sable. Ko je drugi dan prišel na delo, je našel v svojem departmentu neko "gorilo", ki je bil videti dobro "nažehtan". Delal ni nič in se je Sablu namenoma nastavljal v napotje. Ko se je Sable nenamenoma zadel vanj, ga je pobojnik nahrulil: "Koga pa porivaš" in začel je vihteti pesti. Sable je bil odslovljen radi "pretepanja".

Anthony Schipper ni nikdar govoril o uniji, dokler ni vrhovno sodišče proglasilo Wagnerjevega delavskega zakona za ustavnega. "Potem sem mislil, da imam to pravico," je izpovedal. Nekaj dni pozneje je v nekem listu čital izjavo Henryja Forda, v kateri je rekel, da radi ustavnosti Wagnerjevega zakona ne more preprečiti svojim delavcem organiziranja. Schipper je omenil svojemu delovodju omenjeni članek in mu rekel, naj ga prečita. Drugi dan je bil že odslovljen.

Clifford Sheldon, ki je imel pozicijo delovodje in bi imel biti promoviran pred odslovitvijo, je spravil Fordove odvetnike v jako mučen položaj, ko je zastopnikom delavskega razsodišča pripovedoval o svojem slučaju. Rekel je, da mu je superintendent ukazal, naj v svojem departmentu organizira "foremane, bosse in zanesljive može" za vsak slučaj stavke. Naročeno mu je bilo, naj s to skupino enostavno pomeče iz tovarne delavce, kadar bi opazil, da se kuha stavka v departmentu. Sherman pa ni bil preveč vnet za izvršitev te naloge, kar je opazil tudi superintendent. Posledica je bila, da je bil Sheldon promoviran — na cesto.

Druga nepričakovana priča za Fordove odvetnike je bil Mack Cinzori, ki je pripovedoval, kako je bil prisiljen postati član "vigilantske gange" v svojem departmentu. Dobil je navodilo z ostalimi "gorilami" vred, naj v slučaju izbruha stavke "pograbi svinčeno cev in gre z njo v akcijo". Cinzori je rekel, da je njegovo skupino vadil neki superintendent, da vidi, kako hitro jo more mobilizirati.

Načrt razkosanja Palestine odložen

Zadeva bo predložena komisiji Lige narodov

London, 22. jul. — Angleški parlament je danes zjutraj sprejel kompromisni predlog, da se izvedba načrta glede razdelitve Palestine na tri dele odloži. Predlog je stavil Winston Churchill in W. Ormsby Gore, državni tajnik za kolonije, ga je podprl. Opozicijo proti razkosanju Palestine so vodili laboriti in s tem izzvali viharno debato v parlamentu zadnji torek.

Sprejeti predlog med drugim določa, da mora biti vsa stvar predložena komisiji Lige narodov, medtem pa naj angleška komisija, ki je v svojem poročilu priporočala razkosanje Palestine, še nadalje študira ta problem. To pomeni, da Gore, ki bo šel prihodnji teden v Ženevo, ne bo mogel reči, da je angleški parlament odobril načrt. Ker bo parlament zaključil svoje zasedanje prihodnji teden in se bo ponovno sestal šele proti koncu oktobra, je gotovo, da bo vzelo več mesecev predno bo načrt spet prišel na dnevni red.

Laborit Campbell Stephen je v teku debate dejal, da angleška komisija, ki upravlja Palestino, ne kaže nikakih simpatij do židovskih delavcev, ki so se naselili v Palestini, niti do arabskih kmetov. Komisija je vedno reševala palestinske zadeve v prilog angleškim kapitalistom. Nikdar ni smatrala za potrebno, da spremeni Palestino v domovino židov. Židje niso zadovoljni z načrtom in trdijo, da jim daje premalo prostora za ustanovitev svoje države v Palestini. Protestirajo tudi Arabci, ker načrt predviduje razkosanje Palestine tako, da židje dobijo najbolj rodovitno zemljo, njim pa bi ostala puščava.

Gore je zagovarjal načrt in argumentiral, da palestinski problem ni ekonomskega značaja, temveč političnega. Odgovarjal mu je laborit Morgan Jones, ki je dejal, da je načrt nevaren eksperiment, ker ne more zadovoljiti nobene izmed prizadetih strank.

Nemška podmornica zasačena na angleški bazi

London, 22. jul. — Angleški rušilci, ki so zadnje dni preizkušali nov način pobiranja min, so zasačili nemško podmornico v globini angleške mornarične baze v Portlandu. Angleži so takoj ukazali podmornici, naj pride na površje, toda Nemci so mislili uiti. Šele, ko so Angleži začeli metati bombe v globočino, je Hitlerjeva submarinka prilezla gori. Poveljnik podmornice je bil korenito izprašan, nakar so mu dovolili, da je odplul.

Naciji zdaj sekajo glave z giljotino

Berlin, 22. jul. — Običajna sekira, s katero je nacijski rabelj sekal glave v smrt obsojenim, je čez noč izginila in zdaj obglavljajo ljudi v Nemčiji s posnetkom francoske giljotine.

Napetost med Kitajsko in Japonsko se polegla

Kitajski general pristal na japonske zahteve in odredil evakuacijo vojaških čet z ozemlja pri Peipingu. Japonski vojaški častniki nadzirajo umik kitajskih vojakov. Poveljnik japonske straže obžaluje napad na Američanki v Peipingu. Policija preprečila umor japonskega poslanika

Tokio, 22. jul.—List Hochi je danes objavil vest iz Tientsina, da je japonska konzularna policija preprečila atentat na japonskega poslanika Šigera Kawagoa in župana v Tientsinu. Kitajski polkovnik Bai Šou-tang je bil aretiran v hotelu, kjer stanuje poslanik, kamor je prišel, da umori japonskega diplomata.

Šanghaj, 22. jul.—Situacija v okolišu Peipinga, kjer je v zadnjih dneh prišlo do več bitk med Kitajci in Japonci in so ti izzvali resno krizo, se je ublažila, ko je general Sung Čeh-yuan, načelnik političnega sveta v provincama Hopei in Čahar in poveljnik kitajske armade, pristal na japonske zahteve glede evakuacije oborožene sile. Nekaj čet se je že umaknilo in ostale bodo sledile.

Japonski armadni štab je zahteval umik kitajskega vojaštva z ozemlja pri Peipingu in iz province Hopei. Na tem ozemlju je koncentrirana kitajska armada okrog 20,000 mož.

General Sung skuša ugoditi vsem zahtevam japonskih militaristov kljub opoziciji s strani kitajske osrednje vlade v Nankingu. On upa, da bo zdaj tudi Japonska prenehala s transportacijo bojnega materiala in vojaštva v peipingški distrikt.

Kitajske čete so že zapustile svoje pozicije pri Lukowkiaoju, Yuanpingu in Papaošanu na zapadni strani Peipinga. Evakuacija je v teku tudi na obeh straneh reke Yungting. Izpraznitev kitajskega vojaštva nadzira japonska komisija, katero tvorijo polkovnik Takuro Matsui, major Takeo Imai in podpolkovnik Teširo Nakajima. Japonske avtoritete zdaj zahtevajo odstavitev in kaznovanje generala Feng Či-hana, poveljnika kitajske vojaške divizije, ki je obdolžen protijaponskih aktivnosti.

Japonci imajo sedaj okrog 25,000 vojakov v distriktu Peiping-Tientsin, druga vojaška sila pa je koncentrirana v vzhodnem delu province Hopei. Zunanji militaristični opazovalci pravijo, da so nadaljnje japonske čete na poti v severno Kitajsko in da bo japonska armada v nekaj dneh narasla na 55,000 mož.

Washington, D. C., 22. jul.—Uradniki državnega departmenta so izjavili, da je japonski poslanik Hirosi Saito obiskal državnega tajnika Hulla. Govorila sta o incidentu v Peipingu, kjer so zadnji torek japonski vojaki, ki stražijo poslaništvo, napadli dve Američanki. Ameriški poslanik v Peipingu je nekaj ur prej informiral državnega tajnika o tem dogodku. Uradno poročilo omenja, da je poveljnik japonske straže že izrazil obžalovanje glede napada na Američanki.

Sodišče potrdilo pravico piketiranja

Stavkarji spet oblegajo jeklarske tovarne

Canton, O.—(FP)—Odvetniki jeklarske unije CIO so zabili prvo zagozdo v stavkolomske aktivnosti policijskih avtoritet v ohijskih jeklarskih mestih, ko so pri sodišču izposlovali začasno injunkcijo, ki prepoveduje vmešavanje policije in šerifskih deputijev v okraju Stark. Kakor hitro je bila injunkcija izdana, so stavkarji pričeli piketirati jeklarske tovarne v Cantonu in Massillonu.

Sodnik je tudi odredil, da policija ne sme ovirati unionistov pri otvoritvi svojega urada v Massillonu. Urad je policija zaprla po navalu na 11. julija, kateremu je sledila bitka, v kateri sta bila dva stavkarja ubita in 15 ranjenih. Policaji, pobojniki jeklarske korporacije Republic Steel in državni miličniki so takrat delno razdejali glavni stan unije in aretirali okrog dvesto stavkarjev.

Grupa unijskih voditeljev in stavkarjev bo v kratkem odpotovala v Washington, da nastopi pred federalnim delavskim razsodiščem. Pričali bodo proti Republic Steel Corp., katero je unija jeklarskih delavcev obtožila kršenja Wagnerjevega zakona. Unija se nadeja, da bo zaslišanje razkrilo strahovlado jeklarskih magnatov in njihovih podrepnikov in ugotovilo, kdo je odgovoren za nasilstva v jeklarski stavki.

Španski zlati zaklad najden v Panami

Panama City, Panama, 22. jul. — Trije prospektorji — Američan, Francoz in Nemec — so pred kratkim našli v starem in že davno opuščenem rudniku pod goro Santa Maria blizu kostariške meje zalogo 6000 funtov čistega zlata, vrednega tri milijone dolarjev. Zlato je tam ležalo najmanj 200 let, iz časov prve španske okupacije, ko so španski konkvistadorji grabili zlato po vsej Centralni in Južni Ameriki. Najdeno zlato je prevzela panamska vlada, ampak po zakonu imajo najditelji pravico do polovice zaklada.

Hearstovo carstvo pada; tretji dnevnik šel

Washington, D. C., 22. jul. — Tukajšnji Hearstov dnevnik The Washington Times je te dni šel v roke Eleanori M. Pattersonovi, katera izdaja The Washington Herald, jutranji list. Prevzela je Hearstov list za pet let. Prej sta dva Hearstova dnevnika v New Yorku prenehala izhajati.

Brezposelni zbirajo milijon podpisov proti redukcijam

New York. — Workers Alliance of America, zveza brezposelnih, je pričela z akcijo, da zbere milijon podpisov proti odslovitvam relifnih delavcev. Peticijo bo predložila zvezni vladi in obenem organizirala protestne demonstracije v 2000 mestih.

Zamorski fant dobil 99 let zapora

Decatur, Ala., 22. jul. — Andy Wright, eden izmed devetorice zamorskih fantov, ki so obtoženi posilstva dveh belopoltnih deklet, je bil včeraj spoznan za krivega in obsojen na 99 let zapora. Bilo je prvič, da državni tožilec ni zahteval smrtne kazni v procesih proti zamorskim fantom. Tožilec Helvin Hutson je v svojem govoru zahteval 50 do 75 let zapora, toda porota je šla dalj in določila ostrejšo kazen.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročnina: za Združene države (razen Chicago) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $8.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cicero $7.50 per year, foreign countries $8.00 per year.

Cena oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (članki, pesmi, drama, pesmi itd.) se vrnejo podpisniku le v slučaju, da je priložil poštnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju, na primer (June 30, 1937), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Japonski militaristi iščejo

Krvave praske na sibirsko-mandžurski meji so prenehale za hip, namesto tega pa so japonske puške zaprasketale in japonski topovi zagrmeli pray pred vrati starega Pekinga na Kitajskem. Ni nič novega to japonsko streljanje po Kitajskem. Japonski generali se hočejo gibati in ker z Rusi še ne kaže, lahko začnejo vsak čas svoj krvavi opravek s Kitajci.

Vzrok, ki so ga dali japonski militaristi za obnovitev vojne s Kitajci, je otročji z našega zapadnjaškega stališča, ampak za japonske generale in ostale magnate ni nobena stvar smešna, kadar nameravajo kaj resnega. Kitajci so razžalili japonskega — konja, na katerem je jezdil japonski častnik. Niso razžalili častnika, marveč njegovega konja in japonska armada mora zdaj oprati konjsko čast!

Smešno res, toda za japonske militariste ni to nobena šala. Japonci morajo čuvati in braniti svojo čast! Kje, doma na Japonskem? Ne, na Kitajskem, kamor jih ni nihče vabil.

Za Kitajce pa to tudi ni nobena šala. Saj poznajo Japonce. Enkrat bo vsake šale konec in pride čas, ko bodo tudi japonski militaristi spoznali, da rezanje in goltanje Kitajske kos za kosom je bila jako slaba šala . . .

Na Kitajskem se zadnje čase nekaj pojavlja Diktator Kaišek je sklenil mir s takozvanimi kitajskimi komunisti, ki so mu obljubili sodelovanje, če odločno nastopi proti japonskim militaristom in kapitalistom. Civilna vojna med Kaišekom in komunisti je trajala deset let brez kakšnega uspešnega rezultata za vlado v Nankingu. Zdaj so se menda v Nankingu spametovali in če to drži, ne bo več šala za japonske militariste paradirati po Kitajskem.

Medtem pa Združene države nič ne vidijo. Ameriški zakon nevtralnosti ne pomeni nič, ko se japonska militaristična mašina pripravlja na novo osvajanje kitajskega ozemlja. Japonski militaristi imajo odprt trg v Ameriki za dobavljanje vojnega materiala kolikor ga hočejo, zlasti za dobavljanje stare železne šare, katero kupujejo po vsej Ameriki za maslo in jo tudi dobro plačujejo . . .

Yes, ameriška oficielna nevtralnost ne vidi japonske vojne na Kitajskem, kakor ne vidi Hitlerjeve in Mussolinijeve vojne na Španskem . . .

Amelia Earhart

Medtem, ko so ruski letalci že dvakrat triumfirali s transpolarnim poletom, prvim v zgodovini, iz Rusije v Združene države, je glasovita ameriška letalka Amelia Earhart istočasno izginila na svojem poletu po ekvatorju okrog sveta. Izginila je s svojim spremljevalcem vred na širokem Pacifičnem oceanu dne 2. julija, ko se je vračala iz orienta proti Ameriki. Vse iskanje na površju Pacifika in v ozračju nad Pacifikom je bilo doslej zaman.

Amelija je lahko še živa. Pristala je na kakšnem majhnem otoku, katerih je baš v onem delu Pacifika posejanih na tisoče, na otoku, na katerem je pitna voda in tropično divje sadje; v tem slučaju lahko živi mesece, predno pride v bližino kakšna ladja. Naj bo živa ali mrtva — njene zasluge za letalstvo ne morejo izginiti. Naj bo živa ali mrtva — njen poskus, da prva obleti planet po ekvatorju, ni bil storjen zaman. Polet, ki ga je Amelija začela, toda ne dovršila, bodo nadaljevali in izvršili drugi. Kdorkoli pa ga izvrši, bo čutil v svojem srcu, ko bo plul nad gigantičnim Pacifikom, da le dokončava, kar je začela Amelija Earhart. Kdorkoli bo dokončaval, bo mislil na Ameliljo . . . Ona bo z njim . . .

Kuha se, kuha v Hitleriji

Podzemska vest iz Nemčije se glasi, da so antinaciji na nemški ladji Koenigsberg skoro zanetili upor, ko je plula z orožjem in strelivom za Francove fašiste v Španiji. Protinacijski mornarji so nameravali strmogláviti poveljstvo ladje in odvesti ladjo s tovorom vred v pristanišče španske ljudske vlade. V Biskajskem zalivu je pa poveljstvo izvedelo, kaj se kuha in upor je bil udušen. Trideset protinacijskih mornarjev je bilo poslanih v sponah v Nemčijo in tamkaj ustreljenih.

Ta vest, če je resnična, dokazuje, da Hitler ima najnevarnejše sovražnike doma, kjer mu neprenehoma kuhajo juho. Enkrat mu jo skuhajo . . .

Glasovi iz naselbin

S Tonetom Podgoričanom po Clevelandu

Človeku se po smrti res lahko vse pripeti! Pred nedavnim sem v neki naši gostilni slonel ob baru ter z zanimanjem ogledoval mogočno baterijo steklenic z žganjem. Nenadoma mi zabliešči v oči ime slavnega francoskega romanopisca Victorja Huga. "Tri sto slepih!" sem si pomencal oči, češ kaj pa ima opraviti tamle Victor Hugo? Potem sem pogledal drugič. Nak, oči si niso dovolile šale z menoj. Tam je stalo, na steklenici, z lepimi, mislim zlatimi črkami: Victor Hugo Brandy. In ko tako buljim v napis na omenjeni steklenici, se je nekje nekaj slabotno zalskrilo. "Nemara ima to žganje kakšno posebno lastnost, morda posebno blagodejen učinek na možgane peresnih aspirantov?" mi je zašepetal v uho neki nevidni šepetalec (najbrž Skušnjavec sam). "En kozarček . . ." Nu, saj sem ga zvrnil. Ampak povedati moram, da potem nisem v ogledalu videl in v glavi čutil niti tiste običajne skromne brihtnosti, s katero me je narava izvolila — obdariti ali udariti? sam tega ne vem. Iskra je bila goljufiva! Hugovo žganje ni prineslo zaželjenega učinka in jaz sem bil nemarno ociganjen.

•

Kako bi stvar ugajala Hugoju, ne morem vedeti. Toda, ko sem srečno prebolel svoje začudenje in razočaranje, se mi je porodila v glavi vesela domislica: Ali bi ne bilo zares zabavno, ako bi na primer tudi pri nas posnemali ameriške žganjarske tovarnarje in bi stopil človek v domačo gostilno in slišal goste zahtevati:

"Žek, daj mi glažek Kristana, da me požge po grlu!"

"Nama z Lujem pa vsakemu enega Molka, ki dobro strese!"

"Nam pa Jonteza, ki je cenejši, a že gre za silo!"

In če bi še vmes zazvenel kak ženski glas:

"Midve pa ne marava te žgoče robe, kar sami jo žlampajte! Žek, meni boš dal en glažek Katkinega! Kaj pa tebi, Eni?"

"Katkin je premil žame, vrh tega me pa tudi nekaj grize v želodcu. Daj mi Krasninega brinjevčka!"

•

Tole bi si pa moral zapomniti prijatelj z Waterloo rd., urar Janez, ki je pred leti skušal rešiti nekaj črešenj pred robini s tem, da jih je z vejami vred zavil v mreže, a vseeno ni dočakal zrelih črešenj:

Neki clevelandski zlatar je stal letos pred enako dilemo. Kaj storiti? Mož je napravil veliko umetno kačo ter jo ovil okrog debla svoje črešnje. Ponarejeni vrag je bil videti tako strašen, da krilatih tatičev ni bilo več blizu in so črešnje v miru dozorele.

•

Rojak Rozman (tisti s skuštranimi oz. sesvedranimi rdečkastimi lasmi, ki se vedno smeje) me je zadnjič ustavil na Waterloo rd. ter me pobaral: "Ti, kaj se je pa pripetilo Pasji logiki? Nič več je ne vidim v Prosveti." Kaj sem mu hotel odgovoriti? "Morda je šla na počitnice," sem odvrnil. "Več bi ti pa lahko povedal Molek." Nato sem še pristavil: "Morda so naši patri, fajmoštri in kaplani začeli prizanašati svoji pameti? Ampak tudi tega ne vem, ker se mi zadnje mesece oči smilijo in jim prizanašam s čtivom, ki zgolj utrudi oči brez vsake koristi." In tako sem nadaljnje poizvedovanje prepustil Rozmanu.

•

Stari se je obrnil k Cankarju in Gregorčiču: "Kaj imata vidva pristaviti k Baraginim besedam?"

Cankar se je hudomušno nasmehnil: "Stari, povem ti, da skoro ni vredno besede. Komedija, kakršnih sem bil tam doli vajen kot berač mraza in uši! Kaj se hoče? Ti guncveti se pač obnašajo, kakor se znajo in škoda je le, da še vedno nimajo več smisla za smešnost kakor nekoč, ker potem bi nemara zardeli, kar bi jim nedvomno koristilo . . . Drugače pa od njih ne moreš pričakovati drugega . . . Kar se tiče soh, ti je pa znano, da sem se odnekdaj požvižgal na tako malikovanje in posmrtno prižiganje kadila na oltarju hinavščine, laži in zabitosti. Ej, da, moji ljubi Šentflorjančani se niso še spremenili . . . !"

Gregorčič je pa zagrenjeno pripomnil: "Odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo!"

(Iz satire "Užaljeni svetnik", Majski glas, 1937.)

•

V nedeljo bodo naši klerikalci s pompom zaključili najbolj tragikomično poglavje v zgodovini naše velike vasi: Cankarjeva in Gregorčičeva soba bosta postavljeni poleg Baragine. Če bi bili ti možje danes še med živimi, bi mi nedvomno pritrdili, da sem bil v pravem, ko sem svoj čas zapisal, da v naši veliki vasi krvavo potrebujemo poleg narodnih domov tudi prostorno—narodno norišnico . . .

•

Ko smo med konvencijo SNPJ z našimi Newyorčani obiskali spomeniško zaplato v Rockefellerjevem parku, smo opazili na podstavku za Cankarjevo sobo — steklenico za mleko. "Kako simbolično!" sem vzkliknil pri sebi. Saj veste, česa se najprej spomni človek ob pogledu na tako steklenico? Dojenčkov . . .

•

Duhovni vodja Slovenske ženske zveze, lorainski župnik Milan Slaje, se je pred nedavnim nekaj petnajstil, češ SNPJ ne pove svojim novim članom, da ni katoliška, temveč brezverska organizacija. Tako pridigo bi mož moral nasloviti na SŽZ! Zadnja leta se mi je namreč pritožilo že več naših naprednih rojakinj, da so bile zvabljene v to organizacijo, češ da obstoji samo zavoljo posmrtnine, vencev za pokojne članice in "gud tajma" za žive članice. Da je SŽZ striktno katoliška ženska organizacija, jim ni bilo povedano! "Nufsed!"

•

Pevski zbor Slovan iz Euclida mora biti "dobro zapisan" pri vremenskih bogovih. Vreme za njegov piknik minulo nedeljo na Močilnikarjevi farmi je bilo namreč res idealno: solnčno in hladno. Tudi komarji niso bili preveč vsiljivi (nemara jih je pretreslo Grdinovo vreščanje v radio dopoldne). Udeležba je bila izredno lepa. Zbor je pod vodstvom svojega mladega pevovodje Jacka Nagelna zapel več lepih pesmi. Reči moram, da je bil to eden najprijetnejših piknikov, kar sem jih posetil zadnja leta.

Ivan Jontez, 53.

Piknikovanje pri sosedih

Salem, O.—Okrožna federacija društev SNPJ je imela svoj piknik dne 27. junija popoldne, dopoldne pa sejo. Med sejo je deževalo, kar je pač slabo kazalo za popoldanski piknik, opoldne pa se je razjasnilo in piknik se je pričel ob prilični udeležbi članstva in občinstva. Slišalo se je petje in za plesalce je igrala muzika vesele komade, medtem ko so se ljudje zabavali. Izražala se je splošna zadovoljnost. Zastopane so bile razne bližnje in daljne naselbine: Bessemer, Farrell, East Palestine, West Point, Girard, Warren in Piney Fork ter več drugih naselbin in mest. Vsem skupaj iskrena hvala za udeležbo in sodelovanje ter na veselo svidenje na prihodnji federacijski prireditvi. Naj pripomnim, da si je s to prireditvijo federacija opomogla finančno.

Dne 11. julija smo šli na Piney Fork na piknik tamkajšnjega društva 176 SNPJ. Ko smo vstali, je kazalo lepo vreme, kakor smo si želeli. Dogovorili smo se, da se sestanemo pri Slovaškem klubu in točno ob devetih smo bili vsi na mestu: družine Derkmota, Križaj (s katero je potoval moj mož), Rovc in družina Omejc, s katero sem jaz potovala. Vozili smo se po cesti 7 ob reki Ohio. Vožnja je bila dokaj romantična, kajti vijugasta cesta ob reki, obdani z zelenjem, nudi prijazno zatišje in pa osvežilno uživanje naravne krasote.

Ko smo dospeli v Steubenville, smo videli veliko tovarno jekla, čim pa smo zavili ven iz mesta, smo bili naenkrat na tako visokem hribu, da se mi je zdelo, kot bi bili na gori sv. Valentina na Gorenjskem. Potem nas je pot peljala dol in spet gor, nato pa smo prišli v prostrano dolino, kjer se nahaja Piney Fork, ki je tako dolga vas kot Ihan na Gorenjskem, o katerem so rekli, da je eno uro dolg.

Prvi naš "štacijon" je bil pri starših V. Omejca. Reči moram, da Omejčeva oče in mati dobro izgledata, kljub svoji starosti in kljub dejstvu, da sta vzgojila veliko družino otrok—15 po številu. Pot nas je peljala k Zaveršnikovim. Doma je bila gospodinja, ki nam je brž postregla z okusno potico in pijačo. Vprašala sem po Nacetu Žlembergerju, kje se nahaja njegova "pristava." Nače je bil takrat že na pikniku, tako tudi Zaveršnik. Tako nisem imela prilike, da bi videla Nacetove hišice, mrs. V. Omejc pa mi je pokazala smer, kje stoji njegova domačija, videl pa se je le dimnik hišice.

Odpravili smo se na piknik, kjer smo našli precejšnje število članstva in občinstva, girardski godci pa so igrali vesele komade. Gledala sem na vse strani in končno videla Naceta in Zaveršnika. Na baru sem videla velike vrčke za pivo, pa sem dejala, da so nenavadno veliki. Nekdo je odgovoril, da se sedaj res vidijo veliki, zvečer okrog osme pa bodo vsem še premajhni. Mrs. Kožuh iz East Palestine mi je pokazala glavni del mesta in pa premogokop oziroma kup zavrženega rovskega materiala, iz katerega se neprestano kadi, kajti gorljive snovi v njem se same vnamejo čim pridejo na zrak in tako v dotiko s kisikom in vodikom, kar povzroči, da se tvarina vname. Družba je hrib tega gorečega materiala ogradila, kajti pred leti je nekdo ponesreči padel v gorečo tvarino in zgorel.

Ko smo se vrnili na piknik, je bilo zbranih že precej piknikarjev, takrat pa se je pooblačilo in začelo je rositi, kmalu pa se je spet zvedrilo. Videla sem več Ihancev, tako tudi Johna Slanovca in pa Škofa. Spoznala sem se tudi z več drugimi. Prišel je čas odhoda proti Salemu. Mrs. Omejc je dejala, da bo ona šofirala, da se bo njen mož malo odpočil. Vozili smo se po cesti 9, pričelo pa je tako deževati, da se ni videlo več ko deset korakov pred nami. V Salem smo dospeli ob 11. ponoči. Ko smo se vozili skozi Caroltown, smo videli, da je bil hram božji v plamenih. Rekli so, da ga je zažgala strela. Pripomnim naj, da je bila to moja prva pot po teh krajih in zato zame zelo zanimiva.

Frances Mihevc.

Ob zaključku 16-letnega poslovanja Stavbinskega društva

No. Chicago, Ill.—Ne bo škodovalo, ako obudim spomine na preteklost, kako se je razvijalo in kaj je vse preživelo naše Stavbinsko in posojilno društvo (North Shore Building and Loan Association). Ob pričetku poslovanja se je nanj gledalo kakor na malo, šibko dete, nad katerim se je dvomilo ali ostane pri življenju ali ne. Ko se je pa postavilo na noge in je pričelo čvrsto hoditi, je tudi ves dvom na kakšen prerani pogreb odpadel. Društvo je nepričakovano lepo rastlo in napredovalo.

Dobivali smo vedno veliko novih delničarjev in prošenj za posojila. Nekateri so gradili nove hiše, drugi so jih kupovali, nekateri so dobili posojila, da so jih drugje plačali, ker so uvideli, da imajo pri nas boljše pogoje kot kje drugje. Z eno besedo rečeno: bili so časi, ko je bila stavbinska (zemljiščna) prosperiteta tako blazno razširjena, da si lahko prodal vse, kar si imel. Zemljišča in posestva po pretirani ceni. Posojila so se pa tudi prav lahko dobila, ker je bilo dosti denarja v cirkulaciji. Banke so dajale posojila tudi na drugo in tretjo vknjižbo ali hipoteko (mortgage), kar se je pa pozneje izkazalo, da je bilo tako nepreviden posojevanje za banke usodno.

Ker za lepim vremenom pride slabo, tako se je zgodilo tudi s stavbinsko prosperiteto in denarnimi zavodi. Banke so pričele zapirati vrata, ljudstvo je obupano čakalo pred vrati, kdaj se bodo odprla, da dobi svoj težko prisluženi denar. Pa vse zaman! Večina bank ima še danes vrata zaprta in vložniki so večinoma zgubili vse.

Kako je pa naše stavbinsko društvo prebolelo pokojno depresijo? Priznati moram, da smo tudi mi imeli težke čase, ker je bilo ljudstvo obupano in zbegano valed bančnega poloma, pa so navalili tudi na naše društvo, misleč, da bo tudi to prepadlo. Treba je bilo energičnega svarila in pojasnila, da se je ljudstvu dokazalo, da se mu ni treba bati nikakšne zgube. Vso pohvalo zaslužijo oni zavedni in lojalni delničarji, ki so uvideli, ako se hoče društvo obdržati, da je treba sloge in lojalnosti ter zaupanja do svojega lastnega podjetja. Danes smo lahko ponosni vsi, da je društvo šlo tako zmagovito skozi depresijo.

Seveda je tudi naše društvo moralo nekaj posojil ustaviti oziroma zadolžena posestva prevzeti, pa ne po krivdi društva ali dolžnikov, ampak po krivdi neljube depresije, katera je dolžnike pripravila ob delo. Društvo ni v nobenem slučaju nastopilo nasilno proti svojim dolžnikom, ampak samo tedaj, ko je uvidelo, da ni drugega izhoda. Ravno tako moram priznati, da je društvo v nekaterih slučajih tudi utrpelo nekaj zgube. Ta zguba je pokrita z društveno rezervo, tako da posamezniki ne izgubijo nič, kajti dosedaj je še vsak dobil dolar za dolar z obljubljenimi obrestmi vred.

Baš sedaj imamo precejšnjo vsoto denarja na razpolago. Ako kateri želi posojilo pri nas, ga lahko dobi, ako nam da zadostne pogoje. Ravno tako lahko dobijo svoj denar tudi oni, ki ga imajo shranjenega pri nas.

Prihodnje letno zborovanje NSB & LA se bo vršilo v soboto, 31. julija, točno ob 7.30 zvečer v Slovenski šolski dvorani na 10ti cesti. Vsi delničarji(ke) ste uljudno vabljeni, da se seje v velikem številu udeležite, da se pogovorimo, kaj bi bilo še boljše za napredek našega stavbinskega društva. Kdor se pa nikakor ne more seje udeležiti, se prosi, da podpiše poslano mu pooblastilo ter ga izroči kateremu odborniku ali pa delničarju, ki se bo seje udeležil.

Potrebno je, da se delničarji seje udeležijo, pa bodisi osebno ali potom pooblastila, da se zamore seja vršiti. Pooblastila so bila poslana po pošti vsem, tako tudi seznam števila delnic. Ako kateri opazi kakšno pomoto pri številu delnic, je naprošen, da takoj sporoči tajniku, da se pomota popravi.

Nova serija delnic se odpre 1. avgusta t. l. Društveni urad je odprt vsak dan od 9. do 12. ure dopoldne in od 1. do 5. popoldne in se nahaja v lastnem domu na 1101 Park ave. (Prescott st.).

Za North Shore Building & Loan Association:
John Zalar, predsednik.

Preklic piknika

Dunlo, Pa.—Naznanjam vsem članom in članicam društva 274 SNPJ, da naš piknik, ki se bi imel obdržavati dne 25. julija v Kraynu, se vsled tehtnih vzrokov ne bo vršil, morda pa se bo priredil kdaj pozneje. Prosim članstvo našega društva in občinstvo, da ta preklic piknika vzame na znanje.

Martin Volčjak, tajnik.

Naše razmere in klubov zlet

La Salle, Ill.—V La Sallu se še ni pokazala tista, tako opevana prosperiteta, kajti še vedno nas je precej brez dela, priznati pa je treba, da je precej boljše kot je bilo pod Hoovrovo administracijo.

Stavka pri M. H. Zinc Co. se je po šestih mesecih končala, ne da bi delavci dosegli svoje zahteve. Tovarno in plavže so začeli obratovati in večje število delavcev se je vrnilo na delo. Stavka se je pričela 23. jan. t. l. in delavci so bili že prej organizirani ter imeli sistem "check-off" (odbitje unijskih prispevkov), kar so delno še obdržali. Družba pa še ni odprla svoj premogovnik, tako da je nas Slovencev in članov SNPJ še precej brez dela. Upamo, da družba kmalu odpre tudi premogovnik. Kar nas je rudarjev, smo vsi organizirani.

Mi delavci, tako oni, ki delajo kakor mi, ki smo brez dela, potrebujemo malo skupnega razvedrila. Prilika se nam bo nudila

(Dalje na 3. strani.)

Malo tega in onega

Ivan Molek

Rezultat reakcionarne politike

Ameriški listi poročajo o "verski v Jugoslaviji. Pravoslavna cerkev v Srbi dvignila proti vladi zaradi konkordata liško cerkvijo. Vlada v Belgradu je konkordat (pogodbo) z rimskim pape pred tremi leti, a še danes ni ratificiran rodni skupščini. Vlada zdaj pritiska n ščino, naj konkordat hitro odobri, da č stopi v veljavo. Zdi se, da je ta priti posledica "prijateljskega pakta" med vijo in Italijo. Mussolini in papež terj je bilo obljubljeno . . .

Voditelji srbske pravoslavne cerkve proti temu konkordatu, češ da daje k cerkvi predpravice v šolstvu in politik voslavci zahtevajo od vlade in skupči konkordat zavržeta in zagrozili so z izob iz cerkve vsem pravoslavnim poslancem do glasovali za ratifikacijo. Iz tega so mile pravoslavne demonstracije na ulic tere je vodil škof iz Šabca, a policija je dila demonstrante in pobila škofa na tla ni križ, ki ga je škof nosil v roki, je razbila na njegovi glavi in škof je obleže ranjen. Lepe reči!

Tak je rezultat reakcionarne politik goslaviji: centralizma in državnega Namesto da bi bila Jugoslavija modern va, od katere bi morale biti že od začet kor je zahtevala čikaška republiканska l ločene vse cerkve, katoliška kakor prav in druge, je pa začela posnemati nazad prejšnje Avstro-Ogrske in vzdržuje vere. Še več: eno vero izigrava na škod s posledicami, da zdaj teče kri na belg ulicah.

Kadar pridejo v Jugoslaviji pametni h krmilu, bodo poslali vse cerkve in ver vatno življenje, naj žive le od svojih v — in tedaj ne bo več prepirov in krv gredov zaradi konkordatov in podobnih losti.

Kdo bo gospodar Antarkti

Anglija, Avstralija in Nova Zelandija bližnji bodočnosti bržkone spravile vp o svojih pravicah nad ogromnim antar ozemljem ponovno pred svet in obenem le zahteve drugih dežel po teh ozemlji le malo znana, v katerih pa slutijo mno kovnjaki prebogata ležišča vsakovrstn in premoga. Ta novi nastop Anglije, A je in Nove Zelandije je posledica dela nega "odseka za polarna vprašanja", k sedal na konferenci imperija in o kater nost še pred nekoliko dnevi ničesar ni Odseku je predsedoval avstralski zaklad celar Cacey in kaj so tam sklenili, bom deli bržkone v kratkem.

Kakor znano, se poteguje za različ Antarktide cela vrsta držav, med njimi imperij, Zedinjene države, Francija, A nija in Norveška. V novembru in de predlanskega leta je preletel ameriški r valec Ellsworth ogromno ozemlje, na dotlej še ni bila stopila človeška noga worth ga je "zasedel" za Zedinjene drža ozemlje ima površino 350,000 kvadratn in se razteza od 80. do 120. vzporednika ne poloble, od obale Antarktide do Južn čaja. Razen tega je bil že admiral B Ameriko "zasedel" Deželo Marije Byrdo

Argentina se prička z Anglijo zavol nih Shetlandov in Južnih Orkenevev. zahteva zase še Grahamovo deželo in dr like kose Antarktide Avstralija zahte antarktično ozemlje južno od 60. vzpor in med 45. ter 160. stopinjo vzhodne Nova Zelandija zahteva ozemlje, ki "avstralsko" Antarktido, Norveška Bouvetove otoke, Francija pa Adelijine Bržkone se bodo te države za to razdelit čno tudi pogodile.

Zanimiva gradbena razstav v Moskvi

V Moskvi so te dni odprli razstavo, modele, načrte in fotografije novih sta skih poslopij, javnih zgradb, gledališč gih stavb v Rusiji, dalje tudi načrte za velikanske zgradbe. V posebnem odde razstavili mnogo marmorja, kakršnega bivajo na ozemlju sovjetske unije. Po zbuja med drugim svetlo oranžen marm Uzbekistana, s kakršnim so obložili tu vjetski paviljon na pariški svetovni ra V drugem oddelku so razstavljeni načrti gulacijo Moskve in drugih ruskih mest, Leningrada, Magnitogorska itd.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete z dne 23. julija 1917.)

Domače vesti. V Glencoeju, O., se je p pod zemljo ponesrečil rojak Frank Čemaž je prišel iz Kansasa. Zlomilo mu je desno

Delavske vesti. V Leadvillu, Colo., je splošna stavka rudarjev.

Svetovna vojna. Ameriška vlada je raz vojaške nabore za novo armado poldr milijona mož. Na ruski fronti je zavladal va anarhija in nemške čete z lahkoto sv ruske postojanke.

Ruska revolucija. Kerenskij je stopil z začasne vlade, katero je reorganiziral. va vlada je odredila ostre naredbe proti nikom v armadi.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

OLESAR POD VLAKOM

...ljski okolici je savinjski ...k povzročil do smrti rudarja ...ka iz Laškega

...e 8. julija proti večeru se ...petila na železniškem pre... v Medlogu smrtna nesreča. ...prelaz, kjer se je dogodilo ...ego hudih nesreč, tako ve... avtobusna nesreča pred le... je zahtevala več mrtvih. ...ubar Mihael Horjak iz La..., star 39 let, je ta dan raz... po Savinjski dolini letake ...ilom za gasilsko prireditev ...em. Proti večeru se je na ... vračal domov. Ko je vozil ...ovič proti Celju in dospel ...avarovanega železniškega ...da v Medlogu, je privozil ...im savinjski vlak. Strojevo... je opazil kolesarja, ki je po... kolo proti prelazu in je ...kaj znamenj v svarilo. To...rjak je vse to preslišal in ... dalje. Strojevodja je za... vlak zavirati, a ga ni mogel ...ti do prelaza. Tako je lo...tiva zadela kolesarja in ga ...la več metrov v stran. Hor... je dobil hude rane na glavi. ...nja je bila na več krajih ...bita, pokazali so se možgani. ...jevodja je vlak ustavil, iz ...a pa je priskočil na pomoč ...nik dr. Lorger iz Šmarja ...Jelšah. Toda poškodbe so ... smrtne. Takoj po prevozu ...bolnišnico v Celju je rudar ...rjak poškodbam podlegel.

...e pogoste nesreče na nekate... nezavarovanih železniških ...ih (brez zapornic!) bi ...bar že lahko premaknile na...lezniško upravo toliko, da ...take prelaze zavarovala z za...ami ali čuvaji, ali pa tudi ...rimi signalnimi napravami.

...omor pod vlakom. — Pred ...aj dnevi se je dogodil na gro...ljski postaji strašen dogo... Z vlakom iz Ljubljane se ...peljal mlad fant, izstopil, ...kal na postaji, da se je pri... vlak spet premikati, nato pa ...šel na progo in legel pred lo...motivo. Kolesa so mu glavo ...rajda popolnoma odrezala. ...stinah, ki jih je nosil samo...lec pri sebi, so ugotovili, da ...a 24 letnega Toneta Glava..., sina posestnika iz Zapotoka ...Kureščkom, uslužben pa na ...ljanskem letališču. V smrt ...šel — kakor je napisal v po...vilnem pismu — zato, ker so ...starši branili vzeti dekle, ki ...je je bil sam izbral za ženo. ...pismu je še določil, naj nje...ih 12,800 Din prihrankov ...bijo za prevoz trupla do..., za pogreb in nagrobni ka...

...trela zažgala. — V malem ...seku Napušču v občini Št. Ju... pod Kumom je strela udarila ...gospodarsko poslopje trdnega ...estnika Martina Grašičarja. ...liki dvojni kozolec je bil v hi... v plamenih. Na njem sta spa... — bilo je sredi noči — gospo...rjev sin in hlapec, ki sta se ...maj rešila iz gorečega poslo...ja. Ogenj se je naglo razširil ...na kašču, na drvarnico in ...ve. Iz hleva so živino sicer re..., poslopja pa so pogorela do ... in z njimi tudi žito, orodje ...zovi. Prihiteli so sicer tudi ...ici, toda prišli so že h kon..., saj je ta vasica zelo od rok, ...tudi vode ni tamkaj na raz...ago. Posestniku je ostala le ...itznovanjska hiša. Gospo...rjih poslopij ni več, pa so bi... mogočna kakor kakšna graščі... — zavarovan pa je bil posest...k le za 8000 Din.

...ertao nevarna nesreča. — V ...ljanski tovarni kuvert "Ku...rta" se je pripetila 9. julija ...a nesreča, ki utegne zahte...ti življenje 45 letnega stroj...ka mehanika Franja Franca. ...adel je s tovarniškega dvigala ...globoko in dobil hude no...nje poškodbe, tako da bo naj...rje poškodbam podlegel. Po ro...u je Franc iz Ljubljane, sta...al pa je v Borovnici.

...a huda nesreča. — V ...ljanji Šiški se je na Celovški ...cesti pripetila 9. julija huda ...metna nesreča. Iz Šiške pro...mestu se je peljal na kolesu ...letni poštni šofer France Av...ski s Tržaške ceste. Nasproti ...je pripeljal tramvaj. Ko se je mu je kolesar hotel ogniti, je kolo zašlo v tračnico, pri čemer je padel Avbelj naravnost pod tramvaj, ki je kolo zdrobil. Avblja pa pahnil v stran, kjer je obležal ves v krvi. Reševalci so takoj prihiteli z reševalnim avtom ter odpravili Avblja v bolnišnico. Kljub vsej zdravniški skrbi pa bo Avbelj najbrže podlegel hudim notranjim poškodbam.

Smrt pod vozom gnoja. — Iz Pipanove jame ob Vilharjevi cesti v Ljubljani je 22 letni Ivan Hujan iz Most, hlapec posestnika Pirca na Ambroževem trgu, vozil gnoj. Stopal je ob vozu, ko se je voz nenadoma nagnil in se prevrnil ter pokopal Hujana pod sabo. Ker je vsa teža voza pritisnila Hujana na glavo, mu je strlo lobanjo in je hlapec bil v hipu mrtev.

Neurje nad Sodražico. — Strela ubila človeka

Dne 6. julija popoldne je prihrumela nad Sodražico in okolico huda nevihta z velikim nalivom, točo in treskanjem. Bilo je kakor da se je utrgal oblak. Potok Bistrica je v nekaj minutah prestopil bregove in zalil niže stoječe hiše, tako naglo je narasel. Hudourniki so razrili njive, odplavljali zemljo, uničevali rast.

V gozdu nad Sodražico pa je strela ubila apneničarja Ivana Mervarja iz Kastva pri Sušaku, ki je s tovarišem pripravljal apnenico. Tudi tovariša je strela oplazila in ga onesvestila, toda ta se je kmalu spet zavedel in opomogel. Mervar pa je obležal mrtev.

V Kračali je strela zažgala skedenj posestnika Lundra. Pogorel je do tal. Strela je treščila tudi v več dreves in mlajev, ki so jih postavili ob birmi.

Neurje je napravilo kmetom veliko škodo.

Smrtna nesreča s puško.—Na Sinovici pri Sodražici se je po nesreči smrtno obstrelil posestnikov sin Ivan Oblak. Ko so zjutraj kosci zajtrkovali na Oblakovem domu, je oče Oblak izročil sinu flobertovko, češ, naj jo zanese v kaščo. Ker fanta dolgo ni bilo nazaj, je šel oče gledat, kaj je z njim, in ga je na svojo grozo našel mrtvega s prestreljenim srcem. Kako je prišlo do nesreče, ni znano. Fant ni znal ravnati z orožjem, pa najbrže ni videl, da je flobertovka nabita. Morda je pregledoval puško ter jo po nesreči sprožil, lahko pa tudi, da se je spotaknil in je pri tem dobil strel v srce. Mala krogla je prebila fantu srce, zato je bil takoj mrtev. Star je bil 18 let.

O Tuhačevskem, sovjetskem maršalu, ki je bil pred kratkim zaradi veleizdaje ustreljen z več drugimi sovjetskimi generali, je naš tisk objavil odlomke iz članka, ki ga je napisal znani angleški publicist W. Steed, pač svetovno znani žurnalist, ki pozna dobro vsa ozadja političnega dogajanja v Evropi. Steed je objavil v pariškem dnevniku "Paris Soir" senzacionalna odkritja o aferi Tuhačevskega in njegovih sodelavcev. Avtor trdi, da je bila nemška vojska — Reichswehr — v zvezi z maršalom Tuhačevskim in z ostalimi obtoženimi in ustreljenimi sovjetskimi generali. Voditelji nemške armade so v nasprotju s Hitlerjem dosledno zastopali stališče, da zahteva življenjski interes Nemčije, da je v najboljših odnošajih s sovjetsko Rusijo. V ta namen so stopili v zvezo z vodilnimi vojaškimi krogi v Rusiji in jih polagoma popolnoma pridobili za svoje načrte. Po tem načrtu naj bi maršal Tuhačevskij in ostali z njim obtoženi generali strmoglavili sedanji Stalinov režim v Rusiji in uvedli vojaško diktaturo. Ta ruski vojaški režim bi spremenil kurz sedanje zunanje politike: Rusija bi izstopila iz Društva narodov, se sporazumela z Nemčijo in sklenila z njo zvezo. Nemčija bi dobila svobodne roke v Srednji Evropi in na Balkanu, vrhu tega pa so ji generalski zarotniki še obetali, da ji bodo odstopili del Ukrajine in priznali njen protektorat nad petrolejskimi vrelci v Rumuniji. V primeru, da bi se Nemčija zapletla v kakšno vojno v Srednji Evropi ali s Francijo, bi Rusija ostala nevtralna. To zaroto se je posrečilo pravočasno odkriti in to po zaslugi izvrstne Stalinove vohunske službe. Zarotnike so prijeli in jih postavili pred vojno sodišče, ki jih je, kakor znano, obsodilo na smrt. S tem so bili preprečeni načrti nemških vojaških krogov. V spominu je še, kakšen vihar ogorčenja se je dvignil zlasti v Franciji po moskovskem procesu in po justifikaciji maršala Tuhačevskega in njegovih tovarišev. Ta vihar pa se je nepričakovano hitro polegel. Zakaj? Vzdržuje se z vso trdovratnostjo vest, da je ruska vlada takoj po končanem procesu poslala francoskemu generalnemu štabu na vpogled akt in dokumente o nepobitni krivdi ustreljenih generalov in o njihovi dokazani zvezi z nemškimi vojaškimi krogi. Značilno je, da so nato kampanjo proti sovjetski Rusiji opustili celo francoski desničarski listi — pač najboljši dokaz, da je rusko gradivo prepričalo Francoze o potrebnosti sodbe in razsodbe in usmrtitve maršala in generalov. — Tako razlaga Steed v svojem članku, ki je zbudil mnogo zanimanja v vsej evropski javnosti, zlasti še v državah, ki se jih je ta zarota posebno tikala. Da so francoski desničarski listi res ustavili kampanjo proti Rusiji zaradi tega procesa, je res. Prvi teden so metali cele golide gnojnice na Rusijo, posebno še na Stalina in na rusko-francoski pakt, hoteč pač preprečiti prijateljsko pogodbo med Francijo in sovjeti. Toda ta kampanja je popolnoma utihnila, kar je gotovo znak, da jih je nekaj prepričalo o nepotvorjenosti ruskega obtožnega gradiva proti Tuhačevskemu in o tem, da je Stalinova politika glede tega bila pravilna in upravičena. Navajamo tudi mi te Steedove trditve, ker so videti osnovane in so prepričljive.

Strela ga je ubila. — V okolici Žalca je pred dnevi divjala huda nevihta s strašnim treskanjem. Neurje je na polju zasačilo skupino koscev, ki so spravljali seno na vozove. Nenadoma je treščilo v voz in je bil 30 letni hlapec Josip Obreza mrtev, drugi pa omamljeni. Razen Obreze so se vsi zavedeli, Obrezi pa nobena zdravniška pomoč ni več pomagala.

Delavska stranka protestira proti governerju Lehmanu

New York. — Newyorški governer Lehman je zadnje dni s svojo odprto opozicijo proti reformiranju zveznega vrhovnega sodišča v smislu Rooseveltovega načrta zelo presenetil tukajšnje delavske kroge, predvsem ameriško delavsko stranko, ki je bil pri zadnjih volitvah tudi njen kandidat in je zanj potrošila veliko vsoto denarja. "Ameriška delavska stranka je presenečena in razočarana vsled izneverjenja governerja Lehmana iz vrst progresivnih državnikov," pravi v izjavi. "Governerja vsled tega kritiziramo v sličnem tonu kakor on kritizira predsednikov program. Mi ponovno naglašamo, da bomo nadaljevali boj za reformiranje sodišča in ves program progresivne zakonodaje." Newyorški laboriti so bogatejši za eno izkušnjo: izgubo "prijatelja". Pri zadnjih volitvah je Lehman dobil okrog 250,000 glasov na listi ameriške delavske stranke.

Obravnava proti Parkerju zopet preložena

Cairo, Ill. — Te dni bi se imela pričeti obravnava proti Ed. Parkerju, mlademu organizatorju brezposelnih, in več njegovim tovarišem, toda je bila zopet preložena, ker je sodnik Hal A. Spann na počitnicah. Parker in več drugih je bilo aretiranih, ker so zahtevali izplačitev relifne plače za delo pri gradnji nasipov ob zadnji veliki poplavi. Namesto plačila za obvarovanje mesta so oblasti nastopile proti brezposelnim s persekucijo.

Pametni možje

"Preden sem se poročila s teboj, sem zavrnila osem snubcev, ki so bili pametnejši od tebe!"

"Da, to so tudi dokazali!"

Kompanija noče plačati odškodnine

Žrtve zastrupljenja z radijem obsojene v smrt

Chicago. — (FP) — Nadaljnji d o k a z brezsrčnosti nekaterih delodajalcev je odkritje, da delavke, ki so postale žrtve zastrupljenja z radijem in so obsojene na počasno umiranje, ne bodo mogle izterjati odškodnine od kompanije, ki je odgovorna za njih trpljenje, ko bo prišel njih slučaj pred illinoisko industrijsko komisijo.

The Radium Dial Company je premestila svoje tovarno iz Ottawe, Ill., v New York, ko je devet delavk podleglo zastrupljenju in drugih 15 žrtev umira. Bolezen jim razjeda mozeg v kosteh in uničuje bela krvna telesca.

Po izjavi J. S. Cooka, čikaškega odvetnika, ki zastopa na smrt obsojene delavke, obratuje Radium Dial Co. pod novim čarterjem v New Yorku. Čarter, pod katerim je poslovala v Ottawi, je bil preklican. Cook je rekel, da bodo žrtve težko izterjale odškodnino od "nove kompanije". Edino vsota $10,000, ki jo je industrijska komisija dobila od kompanije v obliki bonda predno je premestila svojo tovarno v New York, bo morda razdeljena med žrtve, kar pomeni, da bo vsaka dobila miloščino okrog $667. Kompanija je naznanila, da se bo borila tudi proti izplačitvi te vsote. To dokazuje izjava uradnika te kompanije, "da delavke ne morejo podvzeti legalne akcije proti nam."

Nogavičarji dobili novo pogodbo

Krije 50,000 delavcev in 70% produkcije

Philadelphia. — (FP) — Ameriška federacija nogavičarskih delavcev je izvojevala večjo zmago z novo enoletno pogodbo, ki krije 50,000 delavcev in določa zvišanje zaslužka nad milijon dolarjev na leto. Po izjavi predsednika Emila Rieveja znaša povprečno zvišanje od osem do deset procentov.

Pogodba je bila sklenjena med unijo in zvezo nogavičarskih podjetnikov. Za splošno pogodbo, ki naj velja za vso industrijo, se je unija borila dolgo vrsto let in zdaj tudi uspela. Pogodba določa 40-urni tednik in mašinerijo za mirno izravnavanje sporov. Za nepristranskega arbitratorja ali razsodnika je bil določen dr. George W. Taylor s pennsylvanske univerze.

Dasi pogodba krije le unijske delavce, bodo od nje imeli koristi tudi neorganizirani nogavičarji, ker jim bodo neunijski podjetniki plačevali enake plače, da preprečijo njih organiziranje, pravi predsednik Rieve.

Madrid proslavil obletnico vojne

Vršili so se veliki shodi navdušenih množic

Madrid. — (FP) — Obletnico civilne vojne je Madrid praznoval ob velikem navdušenju 50,000 Madričanov, ki so napolnili razna gledališča in dali duška svoji determinaciji za zmago nad španskim, Hitlerjevim in Mussolinijevim fašizmom.

Na teh shodih so slišali govornike delavskih političnih strank, se od navdušenja skričali do hripavosti in utrdili pot za združenje socialistične in komunistične stranke in za zmago nad fašizmom. "Živelo združenje! Živeta Pasionaria! Živela ljudska armada!" Ta gesla so mogočno donela iz tisočerih grl med prepevanjem poživljajočih pesmi in poslušanjem govornikov, med katerimi sta bila ogajevita komunistična voditeljica Pasionaria in Jeronimo Bugeda, član eksekutive socialistične stranke, na prvem mestu.

Te proslave so se vršile sredi velike ofenzive lojalistične armade. "V tem momentu, ko je armada republike v ofenzivi, mora priti do združitve naših strank," je rekel desničarski socialist Bugeda. Za te besede je bil deležen velikega aplavza kakor tudi, ko je rekel: "Ako bi ne bilo Rusije, bi mi danes ne bili tukaj." Vzkliki navdušenja za Rusijo, za združenje in za lojalistično armado kar niso hoteli odnehati.

Prva obletnica civilne vojne je našla Madrid v objemu visoke morale med vojaštvom kakor tudi med civilnim prebivalstvom. Nedvomno je k temu navdušenju veliko pripomogla velika ofenziva lojalističnih čet na madridski fronti. Španijo je vzelo eno leto, da je ustvarila armado, ki je zmožna stopiti v ofenzivo. In po enem letu trpljenja, katerega je prestal posebno Madrid, je lojalistična Španija prvič zamenjala antifašistično geslo: "Ne smejo predreti!" v geslo: "Zmaga bo naša!"

In med tem, ko je lojalistična Španija praznovala svojo obletnico nad ustavitvijo fašizma takorekoč z golimi rokami in zapuščena od tako zvanih "demokratičnih" držav, je bila na madridski fronti v teku največja bitka od zadnje svetovne vojne. Ta bitka še traja.

V sedanji ofenzivi sta se posebno proslavila b a t a l j o n a George Washington in Abraham Lincoln, katera tvorijo ameriški in kanadski prostovoljci. Postavljena sta bila zadnje dni na najbolj nevarna mesta, toda sta odbila vse fašistične napade. Vojaki teh bataljonov se niso umaknili niti ob najhujšem ognju, ko so celo opazovalci mislili, da je ni sile, ki bi mogla prenesti pekel. Fašisti so jih naskakovali val za valom — in padali kot snopje.

V tej ofenzivi in odbijanju fašistične protiofenzive tudi lojalisti doprinašajo težke žrtve. Večje izgube sta utrpela tudi ameriška bataljona. Med ranjenci je tudi Hans Emlie, brat kongresnika Thomasa R. Emlieja iz Wisconsina. Dobil je težko rano in je smrti ušel le za las. Kroglo je dobil tik hrbtenice.

Emlie, ki je poveljeval prvi četi, je rekel, da je bilo v ofenzivi težko držati Američane nazaj.

"Niti enkrat se niso umaknili, čeprav bi se morali." Največja težkoča je bila z njimi v tem, ker se niso zmenili za tanke, topove, letala in stranske čete, katere so enostavno prehiteli in bili v nevarnosti ognja od obeh strani. Vojake bolj muči neznosna vročina kakor pa bojevanje.

Vlada bo gradila trgovske ladje

Washington, D. C.—Možnost, da bodo vladne ladjedelnice gradile trgovske ladje, kaže naznanilo predsednika Roosevelta, v katerem pravi, da je odredil preiskavo, ki naj bi ugotovila, ali so ladjedelnice zadostno opremljene s stroji in drugimi stvarmi za gradnjo ladij. Predsednik pravi v svoji izjavi, da pričakuje ekspanzijo programa gradnje trgovskih ladij in da privatne ladjedelnice ne bodo mogle izpolniti zahtev v zvezi z izvajanjem programa. Poleg bojnih ladij, za katerih gradnjo je kongres dovolil $400,000,000, bo vlada v svojih ladjedelnicah gradila tudi trgovske parnike. Nadzorstvo nad konstrukcijo je bilo poverjeno vladni pomorski komisiji.

Poletna šola krojaške unije

New York. — Prosvetni department krojaške unije ILGW te dni prične s poletnim vzgojnim tečajem v delavski šoli Brookwood, Katonah, N. Y. Poletne šole v Brookwoodu se udeleži okrog 40 članov unije. Poleg tega je unija dala članom sedem štipendij za poletno delavsko šolo na wisconsinski univerzi, šest štipendij za zapadno delavsko šolo v Berkeleyju, Cal., šest unijskih članov obiskuje poletno šolo v Bryn Mawru in trije poletno šolo na jugu v Mont Eaglu, Tenn.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

2657-59 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

GLAVNI ODBOR

UPRAVNI ODSEK:

Vincent Chlebek, predsednik ... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
F. A. Videc, gl. tajnik ... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Lawrence Gregorich, pomoč. taj. ... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Vegrich, gl. blagajnik ... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Filip Godina, upravitelj glasila ... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Molek, urednik glasila ... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

PODPREDSEDNIKI:

Andrej Vidmich, prvi podpredsednik ... 424 Russell Ave., Johnstown, Pa.
Frank Sorko, drugi podpredsednik ... 523 S. 15th St., Milwaukee, Wis.
John Rudney, Jr., prvi distriktni podpredsednik ... Box 237, Strabane, Pa.
Camillus Zarnik, drugi distriktni podpredsednik ... 3507 W. 65th St., Cleveland, Ohio
John Kheslik, tretji distriktni podpredsednik ... 615 Todd St., La Salle, Ill.
Edward Tomsic, četrti distriktni podpredsednik ... Box 334, Walsenburg, Colo.

GOSPODARSKI ODSEK:

Math Petrovich, predsednik ... 862 E. 161st St., Cleveland, Ohio
Vincent Calukar ... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
F. A. Videc ... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Vegrich ... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Ulip ... 251 E. Prospect Ave., Claridon Hills, Ill.
Donald J. Lotrich ... 1257 E. Truman Ave., Chicago, Ill.
Jacob Zupan ... 1402 S. Lombard Ave., Berwyn, Ill.

POROTNI ODSEK:

John Gerlich, predsednik ... 414 W. Hay St., Springfield, Ill.
Frank Barbich ... 19611 Madison Ave., Cleveland, Ohio
Anton Bajer ... Box 37, Army, Kansas
Frank Vratarich ... 318 Tyner St., Luzerne, Pa.
John Trdeji ... Box 237, Strabane, Pa.

NADZORNI ODSEK:

Frank Zaitz, predsednik ... 2091 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Fred Malgai ... 28 Westclox Ave., Peru, Illinois
Milan Medvedich ... 16202 Arcadia Ave., Cleveland, Ohio

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

v nedeljo, dne 1. avgusta, ko bo klub št. 4 JSZ priredil svoj piknik v prijazni dolini na Strellovi farmi na St. Vincent ave. Klub uljudno vabi vse svoje člane in somišljenike iz La Salla in okolice, posebno pa one iz Ogleesbyja, da se udeležite našega piknika v velikem številu, kajti zabave bo dovolj za vse. V imenu kluba vabim vse zavedne delavce iz La Salla in bližnjih naselbin na veliko udeležbo dne 1. avgusta na označeno farmo, da se bomo skupno zabavali in pozabili na naše križe in težave. Na veselo svidenje! John Strell, (2).

To in (tudi) ono iz metropole

Cleveland, Ohio.—"Ker že dolgo ni bilo poročila iz naše metropole," evo vam ga! "Naš" metropolski list Enakopravnost je 19. julija ponatisnil iz Napredka, glasila SSPZ, ki ga urejuje Vatro Grill, njegov "Nič posebnega," v katerem se je dotaknil "naših kur" in pa "našega predragega" Barbiča, češ, da se on vznemirja radi nesrečnega telegrama, poslanega ("pomotoma") Enakopravnosti!

Vaša pomota, urednik! "Mi" se nismo vznemirjali. In zopet: "Mi" smo le odgovarjali župniku Jožetu Medinu v Barbertonu, Ohio, ker je trdil, da mi (delegatje) nismo tako "lojalni" predsedniku Rooseveltu kot je na primer on in, kakor izgleda, tudi urednik Napredka. Da smo, je bilo potrjeno s 96 glasovi, kar je bilo dovolj. Hotel sem le pokazati vsegavednemu, ki je razsvetljen po sv. Duhu, da nič ne ve in da je njegov govor dišal po laži! (How do you like it?) In ko sem odgovarjal, sem moral citirati dejstva, tako da je "pomembni govor" župnika obvisel na neresnici. Pa naj mi ne zameri urednik N., ako sem ga razžalil, saj sem že tudi druge, pa "iška bibl."

Nadalje pravi Vatro Grill, urednik Napredka, da se nisem popolnoma nič vznemirjal radi vabil Toneta Grdine, ki bi bil rad kazal delegaciji slike. Čemu bi se? Saj se še delegacija ni vznemirjala in jih ni šla gledat. Mislim, da je s tem dovolj povedano. You see? Morebiti pa je urednik Napredka nevoščljiv Tonetu Grdini? Vse lahko. "Naš" Grdina, pogrebnik, politik, vneti katoličan, ki ljubi tudi pravoslavne Srbe, posebno one, ki so "trdi," je prominenten rojak. In ni čudo, ako mu kateri "naprednih" to zavida. Dne 14. julija je "naš" Theodore Andrica, reporter clevelandskega Pressa, Toneta namalal v Pressu. Sedaj si pa morebiti nekaj naši napredni metropolčan misli: "Zakaj pa h . . . ni mene?" Za Toneta je to clevelandska domača čast. In če bi se bil on pokazal še naši delegaciji . . . oh boy, bila bi še večja čast!

Pomnite, čitatelji Prosvete! Grdina bo odkril Cankarjev spomenik v jugoslovanskem vrtu v Rockefellerjevem parku v nedeljo, 25. julija. Zopet čast za Grdino, ker bo on predsednik in glavni vodja parade vseh parad, kar jih je še naša metropola videla. Govornik bo tudi dr. Trdan. (Kdo je on, ne vem, se mi še ni predstavil.) Enkrat imenuje Andrica Trdana doktorja, enkrat reverenda. Toraj zna operirati na slepiču, in ako potem operirani umrje, še lahko moli zanj. Govornik bo tudi Slapšak, pa tudi on mi še ni bil predstavljen, dasi je prišel direktno iz Jugoslavije. Zraven bo tudi "glavni tajnik" jugoslovanskega kulturnega vrta "sam" Jože Grdina! Ampak sveta maša se bo brala najprej. Za Ivana Cankarja mora biti sveta maša! Kakopak, monsignor Ponikvar bo glavni mašnik. In še koliko drugih! Kdo bo reprezentiral Cankarjevo ustanovo, niso poročali v Preasu, pa bomo že izvedeli, saj se nam nikamor ne mudi. Yes, sir, Tone Grdina je prominenten (??) človek v Clevelandu. In kaj zato, ako se bo njegovo ime bliščalo poznim rodovom naše metropole v zapisniku enajste konvencije. Don't get sore.

Ali se bi Jezusu Kristusu Cleveland dopadal? Pridigar Gordon Bigelow pravi, da se mu bi. On je pastor cerkve Master. Oh, da, ako bi imel službo, da bi si pošteno služil svoj kruh, kajti dandanes se ne morejo več delati čudeži. Ti ne moreš s tremi hlebi kruha nasititi pet tisoč delavcev. Saj sem poznal sprevodnika na ulični, ki je imel trinajst otrok, pa so snedli več ko tri hlebe. In nikogar ni bilo, da bi bil "storil" čudež, le sprevodnikova plača je odločala, če bodo ali ne bodo jedli.

Zadnjič sem bil imenovan, da preiščem, ali smo še na štrajku kot jeklarski delavci ali nismo. Ko sem šel na prvo preiskavo, sem videl še policijo pred tovarno Lake Erie Steel & Tube, in tudi s piketi sem govoril. Pa ti stavkovni stražniki niti niso vedeli za glavni stan njihove unije. Piket mi je dejal, da se ne upa z mano govoriti, ker so zraven policaji. Povedal sem mu, naj se ne boji, poznam te policaje in se jih prav nič ne bojim, pa tudi on lahko govori z menoj. Vzelo mi je precej časa, da sem izvedel za glavni stan, ki je na East 9th in Chester, v poslopju istega imena.

Šel sem tja naslednji dan. Povedali so mi, da je še stavka. Že naslednji dan pa ni bilo ne policije ne piketov, in stavkokazov, po katerih sem poizvedoval, nisem našel.

Stavke so in stavke niso. Nekatere so med A. F. of L. in CIO, ker A. F. of L. dobiva od nekod pomoč, da nastopa proti CIO. Toliko za danes.

Frank Barbič, 53.

Skupni zlet zbora in godbe

Barberton, O.—Pevski zbor Javornik in slovenska godba bosta priredila skupni piknik v nedeljo, dne 1. avgusta, na znanih Novakovih prostorih, kjer se nahaja prijazen pikniški prostor s prostrano plesno dvorano. Petja in godbe, jedače in pijače—vsega bo dovolj, tako da bo vsem ustreženo. Za ples bo igrala posebna muzika v dvorani. Kdor se je udeležil našega lanskega piknika, dobro ve, kako imenitno se je zabaval. Mnogi so rekli, da to je bil v resnici piknik s koncertnim sporedom. Ker sta tudi takrat imela zbor in godba skupni piknik, je bilo na zletu res nekaj nenavadnega. Uljudno vabimo ves slovenski življ od blizu in daleč, da posetite naš piknik dne 1. avgusta. Pub. odsek.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Detroit, Mich., P. K.:—Pozabili ste omeniti datum piknika.

F. M. DOSTOJEVSKIJ:

Bratje Karamazovi

Roman v štirih delih s epilogom—Poslovenil *Vladimir Levstik*

Tisto minuto je pritekla sobarica.

"Katerini Ivanovni je slabo . . . plakajo . . . histerija jih grabi, okoli sebe bijo."

"Kaj je to?" je zavpila Lise, že z vznemirjenim glasom. "Mama, zdaj dobim jaz histeričen napad, ne ona!"

"Lise, za Boga, ne kričí, ne ubijaj me. Ti si še v takih letih, da ne smeš vsega vedeti, kar veliki vedo; pritekla bom in ti povem vse, kar ti morem povedati. O, Bože moj! Že tečem, že tečem . . . Histerični napad — to je dobro znamenje, Aleksej Fjodorovič, to je izvrstno, da ima histerični napad. Prav tega je bilo potreba. V tem primeru sem vselej proti ženskam, proti vsem tem histeričnim napadom in ženskim solzam. Julija, teci povedat, da že letim. Tega, da je Ivan Fjodorovič tako odšel, je pa sama kriva. Toda odpotoval ne bo. Lise, za Boga, ne kriči! Oh da, saj ne kričiš ti, jaz kričim, oprosti svoji mamici, saj vidiš, da sem vsa vzhičena, vzhičena, vzhičena! Ali ste opazili, Aleksej Fjodorovič, kako mladega, mladega je pokazal prejle Ivan Fjodorovič: povedal je vse, to in je šel! Tak učenjak je, akademik, sem mislila — on pa je zdajci izpregovoril tako vroče, vroče, odkrito in mladeniški, neizkušeno in mladeniški, in vse to je tolikanj krasno, krasno, prav kakor vi . . . In tisti nemški stih je povedal, nu, čisto kakor vi! A zdaj tečem, tečem. Aleksej Fjodorovič, skočite prej ko morete, da opravite tisto naročilo, in vrnite se kar moči kmalu. Lise, ali morda česa potrebuješ? Za Boga, ne zadržuj Alekseja Fjodoroviča niti minute, saj se takoj vrne k tebi."

Gospa Hohlakova je naposled stekla iz sobe. Aljoša je hotel pred odhodom še odpreti vrata k Lise.

"Za nič na svetu ne!" je viknila Lise. "Za nič na svetu ne več! Govorite tako, skozi vrata. Kako ste postali angel? Samo to hočem vedeti."

"Zaradi strašne neumnosti, Lise! Z Bogom!"

"Ne drznite se tako oditi!" je viknila Lise.

"Lise, veliko gorje me teži! Vrnem se takoj, toda z velikim, velikim gorjem na srcu!" To rekši je planil iz sobe.

VI

Izbruh v izbi

Imel je v resnici težko gorje, takšno, kakršno je doslej le redko okušal. Vzrojil je bil ter napravil neumnost — in v kaki stvari: v ljubavnih čuvstvih! "Toda kaj razumem o tem, kako morem soditi o takih stvareh?" si je ponavljal že stotič z rdečico na obrazu. "Oh, sramota še ne bi bila nič, sramota je le moja zaslužena kazen — a nesreča je v tem, da bom zdaj nedvomno vzrok novih nesreč . . . In starec me je bil poslal, da bi miril in združeval. Ali je to združevanje?" Tu mu je prišlo spet na um, kako je hotel "položiti roko v roko", in spet ga je postalo strahovito sram. "Čeprav sem storil vse to od srca, moram biti vendar drugič pametnejši," je zdajci končal in se niti ni nasmehnil svojemu sklepu.

Naročilo Katerine Ivanovne mu je bilo opraviti v Jezerski ulici, a brat Dmitrij je živel kakor nalašč ob poti, v stranski ulici, nedaleč od Jezerske. Aljoša je sklenil, da pojde vsekako preje k njemu nego k štabnemu kapetanu, čeprav je slutil, da brata ne bo našel doma. Sumil je, da se bo ta zdaj nalašč skrival pred njim — a poiskati ga je bilo treba za vsako ceno. Zakaj čas je mineval; misel na umirajočega starca ga ni ostavila niti za trenutek, odkar je bil odšel iz samostana.

V naročilu Katerine Ivanovne mu je zdaj trenutno stopila pred oči neka okolnost, ki ga je takisto navdala s silno radovednostjo: ko je Katerina Ivanovna omenila malega dečka, šolarčka, sina tistega štabnega kapetana, kako je tekel zraven očeta in glasno jokal — je Aljošo že tistikrat mahoma prešinila misel, da je ta deček gotovo tisti šolar, ki ga je preje ugriznil v prst, ko ga je on, Aljoša, vpraševal, s čim ga je užalil. Zdaj je bil Aljoša, sam ne vedoč zakaj, skoro že trdno uverjen o tem. Tako se je vdal postranskim mislim, ki so ga raztresle, ter sklenil, da ne bo več premišljeval o "nesreči", ki jo je pravkar zakrivil, in se ne bo mučil s kesanjem, ampak bo opravljal svoj posel, vse drugo pa naj bo, kakor bo. S to mislijo se je končnoveljavno ohrabril. Ko je zavil v stransko ulico k bratu Dmitriju in začutil glad, je potegnil iz žepa kruhek, ki ga je bil vzel pri očetu, in ga je spotoma pojedel. To mu je okrepilo moči.

Dmitrija ni bilo doma. Domačini hišice — star mizar, njegov sin in njegova stara ženica — so kar sumljivo pogledali Aljošo. "Že tretji dan je, da ne spi doma, nemara se je kam odpeljal," je odvrnil starec na Aljoševa nujna vprašanja. Aljoša je uganil, da odgovarja po dobljenem navodilu. Na njegovo vprašanje, ali ni morda pri Grušenjki in ali se ne skriva morda spet pri "Fomi" (Aljoša je nalašč poizkusil vplivati s to odkritostjo), so se vsi domači kar nekam boječe ozrli nanj. "Radi ga imajo in mu zato strežejo v roke," je pomislil Aljoša, "to je dobro."

Naposled je našel v Jezerski ulici hišo meščanke Kalmikove, staro, vegasto kolibo, ki je imela samo tri okna na ulico, z blatnim dvoriščem, sredi katerega je osamljena stala krava. Vhod je bil z dvorišča v vežo — na levo iz veže je stanovala stara gospodinja s svojo staro hčerjo; menda sta bili obe gluhi. Na njegovo vprašanje o štabnem kapetanu, ki ga je nekajkrat ponovil, se je ena izmed njiju naposled domislila, da vprašuje po stanovalcih, in mu je s prstom pokazala čez hodnik, na vrata v "čisto" izbo. In res je bila ta navadna izba vse stanovanje štabnega kapetana. Aljoša je že prijel z roko za železno kljuko, da bi odprl vrata, ko ga je zdajci presenetila nenavadna tišina onkraj vrat. Ker pa je po besedah Katarine Ivanovne vedel, da je vpokojeni štabni kapetan rodbinski oče, je vendarle pomislil: "ali vsi spijo, ali pa so nemara čuli, da sem prišel, in čakajo, da odprem; rajši hočem najprej potrkati" — in je res potrkal. Odgovor se je začul, a ne takoj, ampak šele čez kakih deset sekund.

"Kdo je?" je kriknil nekdo na glas in s poudarjeno jezo.

Aljoša je tedaj odprl vrata in stopil čez prag. Zagledal se je v izbi, ki je bila sicer dokaj prostorna, a silno prenapolnjena z ljudmi in vsakršno domačo pripravo. Na levi je bila velika ruska peč. Od peči do levega okna je bila skozi vso sobo napeta vrvica, na kateri so bile razobešene vsakovrstne cape. Ob vsaki steni, na levi in desni, je stala po ena postelja, pokrita s pleteno odejo. Na levi postelji je bil naložen kup štirih katunastih blazin, druga manjša od druge. Na desni postelji se je videla samo ena, zelo majhna blazinica. Dalje, v sprednjem kotu, je bil nevelik prostor, oddeljen z nekakšno zaveso ali rjuho, takisto obešeno preko vrvice, napete čez vogal. Za to zaveso je opazil posteljo, napravljeno na klopi in na stolu, ki je bil primaknjen k njej. Navadna kmečka lesena miza na štiri vogale je bila premaknjena iz sprednjega kota k srednjemu okencu. Vsa tri okna, vsako s štirimi majhnimi, zelenimi, zapiesnelimi stekli, so bila zelo motna in trdno zaprta, tako da je bilo v sobi dokaj dušeče in malo svetlo. Na mizi je stala kozica z ostanki pečenih jajec, načet kos kruha in zraven njega polmerična steklenica, v kateri je bil samo na dnu še neznaten ostanek zemeljskih blagrov.

(Dalje prihodnjič.)

Naša majcena

Majcena v resnici ni več tako majhna, saj je s svojimi štirimi leti že skoraj gospodična. Njeno pravo ime je Marjanca, a vsi jo kličejo za Majceno.

Majcena je že dva dni pri meni, doma so mi jo radi posodili, ker pričakuje moja sestra otročička in jo Majcena s svojim vpitjem in vpraševanjem preveč nadleguje. Pravkar sem dobila pismo z veselim sporočilom.

Stopim v sobo; Majcena stoji ob mizi in strmi v stekleno kroglo z zlatimi ribicami.

"Majcena!" pokličem veselo; počasi se obrne, položi prstek na usta in mi zašepeta: "Teta, tiho, vidiš, da ribica spi!"

Posadim si jo v naročje in ji na moč resno pripovedujem:

"Vidiš, Majcena, ljubi Bog ti je pred dvema mesecema vzel dedka, zdaj ti je pa v zameno poslal majhnega bratca."

"Bratca? Zakaj pa ne psička, jaz bi rajši imela psička."

Potlačim smeh in ji skušam dokazati vrline novega zemljana. Zaman, Majcena si je želela psička in ne bratca.

"Kako mu je pa ime?" vpraša nezaupljivo.

"Mamica in očka tega zdaj še ne vesta," ji razlagam. Velike sinje oči se razširijo od začudenja:

"Kako pa potem veste, ali je punčka ali fantek?"

Na srečo me reši težkega odgovora kuharica Mica, ki je prišla pripravljat mizo za obed. Majcena ji vneto pomaga in zraven razlaga:

"Ko bom velika, bom kuharica, poročila se pa ne bom, rajši bom vdova."

Mica je namreč vdova in Majcenina prijateljica; Majcena še ne razume, da so sladkarije v zvezi s kuhanjem in ne z vdovstvom.

Po obedu pride vsako popoldne Petrček iz drugega nadstropja. Po dolgem in burnem posvetovanju skleneta z Majceno, da se bosta igrala "trgovino".

"Zdaj bo mir," si mislim, vzamem knjigo in grem v sosednjo sobo. Čez nekaj časa zaslišim prerivanje, razburjeno šepetanje, nato pa jok, a kakšen jok! Visok, obupan, neutolažljiv, zgoditi se je moralo nekaj strašnega. Skočim v sobo. Majcena stoji sredi sobe, se dere na vse grlo in mi moli roke pod nos, Petrček me pa dva koraka od nje trmasto in prestrašeno gledo.

"Zakaj si jo udaril?" ga vprašam strogo.

"Saj je nisem," odgovori moško, a mu že gre malo na jok.

Ne popustim: "Zakaj se potem Majcena joka?"

Med ihtenjem in solzami: "Pojedel sem ji sladkor, ki mi ga je prodala."

Majcena tuli, da mu ga ni "zares" prodala, pravica je na obeh straneh, zato dobita vsak še en sladkorček in spet imam nekaj časa mir. Čez pet minut Majcena Petra ugrizne, spet čez pet minut jo Peter zlasa in tako gre to vse popoldne, dokler ne pride mama po fantička. Obema bojevnikoma na čast naj pa priznam, da se zmerom ločita s poljubom in brez sleherne jeze. Kako drugače je to pri nas velikih ljudeh!

Čez teden dni peljem Majceno domov. Seveda mora takoj pogledati bratca. Drobna rdeča kepica sredi blazin grbanči nosek in spi. Vidim, Majceni ni nič kaj všeč, najbrže je preveč miren. Takrat se pa Majcena vzpne na prstke in napeto zastrmi v košaro. Pogledam: bratec se je zbudil, raztegnil svoje smešne pesti in zazehal. Majcena me razburjeno potegne za krilo:

"Teta, brž, brž, glej ga, že diha!" Teta Meta.

Slučaji–neverjetni slučaji

Ni še dolgo tega, ko je neki angleški časnik vprašal svoje bralce, ali so že kdaj doživeli kakšno čudno zgodbico na račun slučaja. Nekateri bralci so napisali prav čudovite dogodivščine.

Neki mr. Weatherall je bil stalen gost v neki londonski restavraciji. Sleherni dan je prisedel za njegovo mizo neki tujec. Oba gospoda sta molče použila obed — a ker sta bila oba čistokrvna Angleža, nista nikoli čutila potrebe, da bi kaj spregovorila.

Nekega dne je moral mr. Weatherall po opravkih v New York. Utrujen in lačen je stopil kar na slepo srečo v neko restavracijo tega ogromnega mesta. Ko je sedel za mizo, je kar obnemel od presenečenja. Njemu nasproti je sedel prav tisti gospod, ki je bil že mesece in mesece njegov sosed v londonski restavraciji. Slučaj ju je tudi v New Yorku pripeljal skupaj. Ali je pa nemara kakšna skrivnostna moč privabila ta dva moža na ta neprostovoljni sestanek?

V zameno

Še čudovitejši je doživljaj nekega drugega bralca. Gre za nekega Nemca, ki se je med svetovno vojno boril na zahodni fronti. Tam so ga Angleži ujeli in ga poslali v neko angleško taborišče. Kasneje so ga dodelili, kakor je bilo to med vojno v navadi, nekemu veleposestniku blizu Manchestra, da bi pomagal pri poljskem delu.

Nekega dne je pa dobil veleposestnik pismo iz Nemčije; njegov sin, ki je bil tudi na fronti, mu je sporočil, da so ga Nemci ujeli in poslali na delo k nekemu nemškemu veleposestniku. Anglež je vprašal ujetnika Nemca, ali ve, kje je ta kraj, kjer dela njegov sin. Ujetnik je samo pogledal naslov, pa se mu je že izvil iz grla vzklik brezmejnega začudenja. Mladi Anglež je bil namreč njegovemu lastnemu očetu dodeljen za poljskega delavca.

Priča predsedniških umorov

Čuden živ primer skrivnostne zakonitosti slučaja je sin Abrahama Lincolna. 14. aprila 1865 je nekdo v gledališču ustrelil predsednika Abrahama Lincolna; ko so odjeknili streli, je bil sin Robert v neposredni očetovi bližini.

Šestnajst let kasneje je bil Robert Lincoln prav blizu predsednika Garfielda, ko je tudi ta mož postav žrtev umora.

Leta 1901 je bil Robert Lincoln priča že tretjega umora; takrat je bil predsednik McKinley žrtev.

Kasnejšim predsednikom Združenih držav pač ne smemo zameriti, če so se Roberta Lincolna bali ko hudič križa.

Koledar mr. Thomasa

Marsikaterim dogodkom ne manjka grotesknega humorja. Med najznamenitejšimi primeri te vrste je zgodbica o bostonskem letnem koledarju. Založnik, nekoliko jezljiv gospod, je bil nekoč od zlomka slabe volje. K njemu je prišel eden izmed njegovih najmlajših sodelavcev in mu dejal: "Ne zamerite, mister Thomas, pozabili ste vremensko napoved za 13. julij. Kaj naj storim?"

"Hudič naj vas vzame!" je zarentačil prijazni šef. "Čez glavo imam dela. Zastran mene zapiši-

—Pulitzer Pictures.

Časopisni magnat William Randolph Hearst.

—Pulitzer Pictures.

Kongresnik Maury Maverick iz Texasa.

te, da bo snežilo in toča padala; samo mir mi dajte!"

Mladenič je do besede ubogal njegov nasvet, zapisavši vremensko napoved takole: "Dež, toča, sneg." Neznansko se je veselil uspelega dovtipa, ki si ga je privoščil na rovaš svojega šefa. 13. julija je pa — že desetletja se kaj takšnega ni zgodilo — res deževalo ko za stavo, potlej je padala toča in naposled je začelo snežiti. Od tistih dob se ljudje iz Bostona pridušajo, da mimo Thomasovega ni zanesljivejšega koledarja na vsem svetu. Mister Thomas je moral prihodnjo izdajo na novo ponatisniti.

Na straži ob Jarami

S. F. Malenšek z Jesenic, ki se bori v Španiji na strani legalne vlade, na fronti ob reki Jarami, južno od Madrida, je poslal to-le črtico:

Lep junijski večer je.

Pravkar sem zamenil tovariša Slovenca, doma nekje z lepe Dolenjske.

Povsod tišina, katero od časa do časa pretrga rezek pok eksplovizne krogle, izstreljene od nasprotnika. — Vonj zelenih oljkovih nasadov in cvetočega vinograda me omamlja . . . Iz te omame me prebudi tiha melodija pesmi "Volga, Volga". Božajoče udarjajo glasovi skozi večerni mrak na uho. Komaj utihnejo zadnji akordi, se oglase češki sodrugi pri mitraljeznem oddelku s svojo domotožno "Kde domov muj". Vse je utihnilo. Tudi Nemci, Italijani in Maročani so prenehali pošiljati eksplozivne krogle. Petje in omamni vonj, ki se širi preko v cvetje odete pokrajine, čudovito vpliva na človeka. Za hip pozabiš na zemljo, prepojeno s krvjo, misli pa te poneso v domači kraj. Tudi sovražnika tam preko je objelo domotožje. Nastala je tišina, kot da sploh ni več vojne in da se ne nahajamo v prvih linijah.

To tišino pretrga iznenada naš orjaški zvočnik, ki je pričel predvajati reproduciran koncert, vmes pa pogovor s poslušalci v nasprotnih rovih.

Kakor je bilo preje vse tiho, je sedaj mahoma vse oživelo. Godbo in govore so poslušali trije bataljoni Dimitrova, na desni francosko-belgijski, na levi pa Lincolnov, na oni strani naših strelskih jarkov pa ravno tako dolga linija naših nasprotnikov.

Prva točka sporeda se nasprotnikom ni dopadla, pričeli so streljati in kričati. Iz zvočnika se je oglasila "Marseljeza", himna francoskih revolucionarjev.

Njej je sledilo par koncertnih in plesnih komadov za zabavo, nato propagandni govor in novice. To poslušajo radi, zlasti novice, ker jih sicer ne izvedo. Za zaključek oddaja zvočnik "Internacionalo", katero pojemo vsi, da odmeva po pokrajini ob Jarami, kjer je zemlja vsa prerita od izstrelkov in se dvigajo gomile, v katerih počiva mnogo borcev, padlih meseca februarja.

Z nasprotne strani, kot da bi se vsuli sršeni iz ogromnega panja. V odgovor na naše petje so vprizorili pravcato kanonado iz vseh žrel, da bi oglušili našo melodijo. Mi pa, kakor da bi se dogovorili, smo oddali častno salvo himni.

Ko so zamrli zadnji zvoki, nastane zopet tišina. Le čričkí v vinogradu nadaljujejo svojo pesem.

Zamišljen vidim pred seboj Jesenice, revirje in tovarne doma, kjer se tudi vodi boj med kapitalom in proletariatom, ne v rovih, pač pa v zakajenih delavnicah.

Iz misli me prebudi tovariš z juga, Bolgar. Podal sem se k počitku, a spati se mi ne da. Še vedno mi doni v ušesih melodija "Kde domov muj" čeških borcev pri mitraljezah.—Po Del. Pol.

Tehten dokaz

Pri pozabljivem dolžniku nekdo potrka: "Hej vi, odprite!"

Tišina.

"Odprite, saj dobro vem, da ste doma!"

Nobenega glasu.

"Nikar se ne skrivajte, saj vidim na hodniku vaše čevlje!"

Glas iz sobe: "To še ni dokaz, saj sem šel v copatah ven!"

•

Vljudnost za vljudnost

Dva soseda se srečata na cesti. Prvi vljudno pozdravi in govori drugega: "Ne moja kokoš je davi skozi plot in vam je brskala grede."

"Prosim, prosim; pr Moj pes jo je tako že

"Res? Prava reč! M sem vam psa povozil!"

•

Zadošča mu

"Ali poznate film 'Ž ženske'?"

"Filma ne, pač pa že

•

Na cestni železni

"Današnja mladina p pozna omike!"

"Saj vam je vendar o denič pravkar odstopil dež, ne?"

"Da, toda moja žena rom stoji!"

V JUGOSLAVIJO

SAMO 7 DNI

če potujete na ekspresnih parnikih:

BREMEN »« EUROPA

Brzi vlak od Bremen in Europa v Bremmerhaven zajamči udobno potovanje do Ljubljane.

Ali potujte s priljubljenimi ekspres. parniki:

COLUMBUS

HANSA »« DEUTSCHLAND

HAMBURG »« NEW YORK

Izborne železniške zveze od Cherbourga, Bremena ali Hamburga.

Pomagali vam bomo preskrbeti viseje za obisk ali preselitev vaših evropskih sorodnikov.

Za pojasnila vprašajte lokalnega age

HAMBURG-AMERICAN LINE
NORTH GERMAN LLOYD

120 W. RANDOLPH ST., CHICAGO, ILL.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSV

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Pros prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k en nini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane $ eno letno naročnino. Ker pa člani že plačajo pri asesmentu $ tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, je list predrag za člane S.N.P.J. List Prosveta je vaša last gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado	$6.00	Za Cicero in Chicago je	
1 tednik in	4.80	1 tednik in	
2 tednika in	3.60	2 tednika in	
3 tednike in	2.40	3 tednike in	
4 tednike in	1.20	4 tednike in	
5 tednikov in	nič	5 tednikov in	
Za Evropo je			$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Order v pismu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha bi SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam s tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništv in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto $.....

1) Ime.....Čl. društva št...

Naslov .....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih moje družine:

2).....Čl. društva št...

3).....Čl. društva št...

4).....Čl. društva št...

5).....Čl. društva št...

Mesto .....Država .....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča d

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrv slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLA S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Cene zmerne, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTER

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4904

CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na šolje tudi vse ustanove pole